
KURENDA

KURJI METROPOLITALNEJ WILEŃSKIEJ.

PIUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI,

dilectis Filiis Capitulo Ecclesiae Metropolitanae, Clero et Populo
Civitatis et Dioecesis Vilnensis

salutem et apostolicam benedictionem.

Cum Ecclesia vestra Vlnensis, quae elapso anno ex Cathedrali ad Metropolitanam gradum et dignitatem evecta est, suo esset Pastore destituta, Nos venerabilem Fratrem Ioannem Baptistam Cieplak, tunc Archiepiscopum titularem Achridanum, ad ipsam Ecclesiam Vlnensem transtulimus. Cum vero idem Ioannes Baptista Archiepiscopus, antequam suae sedis possessionem caperet, debitum naturae persolverit ac propterea Ecclesia Vlnensis eo modo, quo ante dictam provisionem vacabat, vacet etiam in praesens, Nos venerabilem Fratrem Romualdum Jałbrzykowski, hactenus Episcopum Łomżensem, apostolicae potestatis plenitudine a vinculo absolventes, quo Ecclesiae Łomżensi tenebatur, ad Metropolitanam Ecclesiam vestram Vlnensem, de venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, apostolica auctoritate transtulimus ipsumque illi in Archiepiscopum praefecimus et Pastorem. Quocirca vos omnes hortamur et obligatione adstringimus, ut eundem Romualdum Episcopum, in Archiepiscopum electum, tamquam patrem et pastorem animarumstrarum devote recipientes ac debito honore prosequentes, salubribus illius monitis et mandatis debitam praestetis obedientiam et reverentiam, ita ut ipse in vobis devotionis filios et vos in eo patrem benevolum invenisse gaudeatis. Volumus autem et mandamus, ut cura et officio Ordinarii, qui modo dioecesis vestram regit, hae Litterae Nostrae publice perlegantur tum in capitulari conventu, qui prima vice post has Litteras acceptas habebitur, tum in ipsa Ecclesia Cathedrali ab ambone cum primis advenerit dies festus

a populo de praecepto recolendus. Datum Romae apud S. Petrum anno Domini millesimo nongentesimo vigesimo sexto, die vigesima quarta mensis Iunii, Pontificatus Nostri anno quinto. P. P.

(—) *Octavius Card. Cagiano*
S. R. E. Cancellarius.

(—) *Paulus Pericoli*
Cancellariae Apostolicae Adiutor a Studiis.

(—) *Dominicus Jorio*, Protonotarius Apostolicus.

(—) *Alfonsus Carinci*, Protonotarius Apostolicus.

(—) *Pro Plumbatore*
Alfridus Liberati.

(—) *Alfridus Liberati*
Scriptor Apostolicus.

ROMUALD JAŁBRZYKOWSKI

ze zmiłowania Bożego i łaski Stolicy Apostolskiej arcybiskup metropolita Wileński Wielebnemu Duchowieństwu i umiłowanym w Chrystusie Diecezjanom

POZDROWIENIE W PANU.

Witam Was, Drodzy i Ukochani w Chrystusie Diecezjanie Wileńscy, witam słowami Apostoła narodów św. Pawła „Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć zysk” (Ad Philip. I, 21) i słowami hymnu „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje” i wyrażam me usilne serdeczne ojcowskie życzenie, aby powyższe słowa były głęboko wryte w umyśle i sercu każdego z Was, one powinny być codziennym i nieodłącznym drogowskazem w życiu i w pracy naszej.

Gdym przed kilku laty był w Rzymie na otwarciu XXVI Kongresu Eucharystycznego, kilkadziesiąttysięczna rzesza chrześcijan z różnych narodów świata zgromadzona w Watykanie w oczekiwaniu na ukazanie się Ojca św., obecnie rządzącego Kościołem Piusa XI papieża, śpiewała hymn, którego zwrotka wielokrotnie powtarzana pozostanie nazawsze w mej pamięci „Christus vivit, Christus regnat, Christus imperat” — Chrystus żyje, Chrystus panuje, Chrystus rozkazuje. Słuchając tej pieśni, dziwnego doznałem uczucia, słyszałem słowa tej pieśni poraz pierwszy, a miałem wrażenie, że znam ją dobrze, oddawna. O tak, znałem tę pieśń, albo raczej znać powinienem był ducha tej pieśni, znać ją powinien każdy chrześcijanin katolik, bo ona streszcza istotę nauki wiary chrześcijańskiej, hymn to prawdziwie katolicki. Rozpoczął ten śpiew Kościół katolicki przez usta apostołów, przez owe słowa św. Pawła — „Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć zysk” i dalej przez swą naukę rozwija, każdemu chrześcijaninowi

od najmłodszych jego dni wskazuje cel naszego doczesnego na tej ziemi bytu. — Na to nas Pan Bóg stworzył, naucza, czyli na to żyjemy, abyśmy Pana Boga w Trójcy św. Jedynego, Ojca i Syna, którego Ojciec posłał, najukochańszego Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, i Ducha św. znali, kochali, Jemu wiernie służyli, a po śmierci żywot wieczny otrzymali, czyli innemi słowy — Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje.

Tą też myślą ożywiony obecny Ojciec Św. jako hasło swych rządów obrał zasadę „Pokój Chrystusów w Królestwie Chrystusowem” czyli „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje”.

Dla łatwiejszego urzeczywistnienia tej zasady na świecie Ojciec Św. w Encyklice swej „Quas primas” z dn. 11 grudnia 1925 r. ustanawia święto Chrystusa Króla, wyznacza je na ostatnią niedzielę października, nakazuje więc całemu światu katolickiemu cześć Chrystusa Króla, aby przez to zaradzić potrzebom czasów dzisiejszych i przeciwstawić najskuteczniejsze lekarstwo zaradzie, która zatruwa i zaślepia społeczeństwo ludzkie. Ojciec Św. zaleca aby to święto było połączone z odnowieniem poświęcenia się rodzaju ludzkiego Najświętszemu królewskiemu Sercu Jezusowemu, czyli aby na całym świecie głoszone „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje”.

Świat katolicki cieszy się z szczęśliwej myśli, z ustanowienia święta Chrystusa Króla. Oby tylko wszyscy chrześcijanie zrozumieli ten zew Kościoła, uznali panowanie Chrystusa Króla i poszli wiernie za jego rozkazami. Jestto ze wszech miar konieczne i jedynie pożyteczne lekarstwo dla zgnębionego rodzaju ludzkiego.

Powszechnie się słyszy dziś narzekanie na złe i ciężkie czasy, widzi się wśród ludzi niezadowolenie, przygębienie, bezład, bezwład. Rzeczywiście na świecie źle się dzieje, a ta podobno przyczyna złego, źródło tych różnych niedomagań w nas samych się znajduje. Na to wskazuje sam rozum, a wiara objawiona to potwierdza.

Sliczny i pełen dziwów jest otaczający nas wszechświat. Tak harmonijnie, celowo wszystko urządzone. Wszystko stworzenie osobliwym swym językiem oddaje chwałę Bogu Wszchemogącemu, Stworzycielowi nieba i ziemi i zdaje się śpiewać donośnie: „Jego panowania nie będzie końca” (Luc. I, 33) „Ty jesteś królem chwały, o Chryste” (w „Te Deum laudamus”). Ale z tego ogólnego zharmonizowanego chóru wszechstworzenia wyłamują się ludzie i dość często swem postępowaniem wołają z Lucyferem zbuntowanym „Nie będę służył Bogu”. Źle jest na świecie dlatego, że ludzie odwrócili się od Boga, a poszli za podszeptami szatana, odwrócili się od Jezusa Chrystusa i Jego świętych praw w życiu, w rodzinie i w sprawach publicznych sprzeniewierzyli się Chrystusowi Królowi, a zostali pachołkami antychrysta. Inne jest prawo Chrystusowe, a inne antychrysta. Stąd walka i rozstrój. Chrystus Król i Mistrz nasz jako zasadę życiową i drogę prawdziwie królewską wskazuje poddanie się Woli Bożej, gdy mówi: „Bom zstąpił z nieba, nie iżbym pełnił wolę swoją, ale wolę onego, który mnie posłał” (Ioan. VI, 38). „Mój pokarm jest, abym pełnił wolę tego, który mnie posłał” (Ioan. IV, 34) i dodaje „Albowiem dałem wam przykład, abyście, jakom ja wam uczynił, tak i wy czynili”. (Ioan. XIII, 15), t. j. abyście zawsze i we wszystkim starali się wypełniać wolę Bożą. — Szatan przeciwnie zachęca, aby człowiek korzystał z woli własnej ku złemu, aby ulegał namiętnościom, dogadzał swej zmysłowości.

Chrystus Król uczy, abyśmy jako jego dworzanie umieli przewycięzać siebie, panować nad sobą i z Nim królować. „Kto chce iść za mną, niech się zaprze samego siebie, niech naśladuje mnie”. (Matth. X—VI, 24), a szatan pozwala ulegać choćby najgorszym zachceniom i tem słabych ludzi nęci i wielu pociąga za sobą, wprowadzając wszędzie rozstrój moralny.

Słusznie tedy wielki Papież, Leon XIII, w swej encyklice „Annum Sanctum” z 5 maja 1899 r. orzeka: „Dopiero wtedy uzdrowić będzie można tyle ran, wtedy dopiero wszelkie prawo odzyska napowrót pierwotną swą powagę, powrócą dobrodziejstwa pokoju, wypadną miecze, a broń z rąk się wysunie, gdy wszyscy przyjmą królowanie Chrystusa, usłuchają Go i gdy wszelki język będzie wyznawał, że Pan nasz Jezus Chrystus jest w chwale Boga Ojca”, czyli znów „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje”.

W imię tego Chrystusa Króla i na jego rozkaz i ja przybywam z ukochanej mej Mazowieckiej ziemi Łomżyńskiej do Was, ukochani Diecezjanie, do tej przesławnej prastarej katedry Wileńskiej, staję wśród was, aby na tym posterunku służyć Chrystusowi Królowi, szerzyć Jego królestwo i ugruntowywać je wśród Was, w ten sposób przyczyniać się do Waszego uświętobliwienia i uszczęśliwienia.

Pragnę gorąco, aby godnie odpowiedzieć swemu posłannictwu, chcę iść jedynie pewną drogą do tego celu, drogą wytrwałej pracy w duchu Chrystusowym, a jedyną bronią do zwycięstwa będzie mi we wszystkich zabiegach umiłowanie Chrystusa. „Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć zysk”. Dla siebie niczego od Was, ukochani w Chrystusie, nie żądam i, da Bóg, żądać nie będę, ani majątków, ani żadnych zaszczytów i honorów, ale ja i czcigodni kapłani, bracia i pomocnicy moi, do jednego dążyć będziemy, aby być sumieniem sumienia waszego, aby być wiernymi dworzanami i sługami Chrystusa Króla, będziemy szukać jedynie i pragnąć dusz waszych nie dla siebie, ale dla Chrystusa Króla, dla Boga i dla waszego dobra. — „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje”.

Wszyscy przez chrzest św. wpisani zostaliśmy do rodziny Chrystusowej, do grona uczniów i sług Chrystusowych. Na tem jednak poprzestać nie możemy. Aby być dobrym obywatelem kraju, nie dość mieć poddaństwo tego kraju, ale trzeba starać się poznać wszystkie swe obowiązki i sumienie je wykonywać. Podobnież, aby być dobrym chrześcijaninem katolikiem, trzeba życiem gorliwym służyć Chrystusowi Królowi. To królestwo Chrystusa nie jest z tego świata, ale tem wyższe i wznioślejsze, bo duchowe i niebiańskie, jedynie dla szatana i jego sług straszne. Dla wszystkich ono dostępne: republikanin, monarchista i wszelki demokrat ma prawo a nawet obowiązek do tego królestwa należeć, boć do wszystkich Chrystus Pan mówi „Szukajcie najprzód królestwa Bożego, a to wszystko będzie wam przydane” (Luc. XIII, 31), czyli innemi słowami, przynależność do Królestwa Chrystusowego, wierna służba Chrystusowi Królowi — to najważniejsze nasze zadanie i cel nas wszystkich ostateczny, któremu wszystkie podporządkowane być powinny. Drogę łatwą do tego celu i dla wszystkich dostępną wskazuje sam Boski Zbawiciel, gdy mówi: „Jam jest droga i prawda i żywot, żaden nie przychodzi do Ojca jedno przeze mnie”. (Ioan. XIV, 6). Ten więc tylko może zostać wiernym sługą Chrystusowi Królowi, kto idzie drogą przezeń wskazaną i jego stopami wydeptaną, drogą prawa Bożego. Przez grzech człowiek zeszedł z tej drogi i długie, długie lata

tułał się po manowcach błędów. Dopiero Boski Zbawiciel ułatwia człowiekowi zbłąkanemu powrót na drogę pewną, daje mu za przewodnika prawdę Boskiej swej nauki, a gdy człowiek pójdzie wiernie tą drogą Chrystusową przez całe swe życie, osiągnie żywot, żywot szczęśliwy w Królestwie Chrystusowem.

Przybyłem jako apostoł Chrystusów, aby wszystkim tę drogę wskazywać i po niej prowadzić. Idźmy więc wszyscy tą drogą wiernie, przestrzegajmy jak najściślej zasady miłości Boga nadewszystko, a miłości bliźniego jak siebie samego, gdyż to jest podstawowa cnota nauki Chrystusowej. Nie jątrzymy jedni drugich niezgodą i niesłusznymi wymaganiami, ale życzliwie i z wyrozumiałością znośmy się wzajemnie. Miłość cierpliwa jest.

W stosunkach z bliźnimi — trzymajmy się również święcie zasady sprawiedliwości „nie czyń bliźniemu, co tobie nie miło“. Gdy na tych podstawach oprzemy pracę i działalność naszą, wnet nastąpi poprawa w warunkach życiowych naszych na świecie.

Nie marnujmy czasu na skargi i narzekania, ale zabierajmy się do pracy niezwłocznie i wytrwale, naprawę społeczną rozpoczynamy od siebie, „uderzmy w czynów stal“, boć jak słusznie zauważył nasz poeta myśliciel*) „z wiary waszej wola wasza, z woli waszej czyn wasz będzie“. Strzeżmy się sprzeniewierzeń Chrystusowi Królowi i wszelkich upadków, ale, jeżeli to się kiedy przytrafi wskutek naszej ułomności, nie upadajmy na duchu, nie traćmy nadziei w miłosierdziu Bożem. Chrystus nie jest tyranem i katem, ale kochającym nas ojcem, nie chce naszej zguby, ale pragnie naszego szczęścia. Prawdziwie w majestacie Boskim przedstawia się nam Chrystus Pan, gdy przebacza skruszonemu łotrowi na krzyżu, „zaprawdę powiadam tobie, dziś będziesz ze mną w raju“ (Luc. XXIII, 43), gdy nie potępia niewiasty cudzołożnej, pokutującej i znającej swe błędy: „Ja cię nie potępiam, idź i więcej nie grzesz“ (Ioan. VIII, 10—11). Taką wyrozumiałość i miłosierdzie miejmy jedni względem drugich, aby postępowanie nasze odpowiadało hasłu „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje“.

Opowiada nam Ewangelja św., że za czasów Chrystusa Pana była w Jerozolimie sadzawka, Betsaida zwana, której wody raz na rok z dopuszczenia Bożego miały tę łaskę, że uleczaly chorego, który pierwszy, gdy były poruszone, w nich się obmył (S. Ioan. V, 2—4). Było to bezsprzecznie wielkie dobrodziejstwo Boże i wielu cierpiących przez dziesiątki lat oczekiwało na otrzymanie tej łaski. My, Ukochani moi w Chrystusie, jesteśmy w szczęśliwszych o wiele warunkach. Nie w jednym tylko miejscu, nie raz na rok, ale ilekroć zachodzi potrzeba, anioł Boży porusza wodę duszy naszej przez łaski sakramentalne, przez natchnienia święte, abyśmy mogli być uleczeni od niemocy naszych. Dałby Bóg, aby i to przybycie moje do archidiecezji Wileńskiej i cała dalsza praca w posługiwaniu apostołskiem przyczyniać się mogły stale do dobra naszego duchownego, do wyleczenia z wszelkich dolegliwości dusz naszych, abyśmy uświęceni i zaw sze ożywieni umiłowaniem Chrystusa życiem swem stwierdzili wszyscy wspólnie tę zasadę Pawłową „Mnie żyć“ a dodałbym — działać, „jest Chrystus, a umrzeć zysk“ i aby tak było, siebie, całą archidiecezję Wileńską i Was wszystkich bez wyjątku, Ukochani Diecezjanie, oddaję dziś pod

*) Z. Krasieński.

oplekę Matki Boskiej Ostrobramskiej, Królowej Niebios, która swem życiem stwierdziła tę prawdę „Chrystus żyje, Chrystus króluje, Chrystus rozkazuje“. Amen.

† ROMUALD ARCYBISKUP

Wilno, dn. 8 września roku Pańskiego 1926.

Sacra Congregatio Concilii

Beatissime Pater,

Ordinarius Vilmensis attentis peculiaribus suae dioecesis adiunctis, a Sanctitate Vestra humiliter postulat facultatem dispensandi sacerdotes curam animarum exercentes ab obligatione litandi Missam pro populo diebus festis suppressis, ut Sacrum applicare valeant iuxta mentem ipsius Ordinarii, ad effectum erogandi eleemosynam favore Seminarii.

Sacra Congregatio Concilii, attentis expositis, petitam facultatem Ordinario oratori benigne impertita est ad quinquennium.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem S. Congregationis Concilii, die 27 julii 1926.

(—) *D. Card. Sbarretti*

(—) *Julius ep. tit. Lampsacen*
Secretarius.

Secretarius.

A. R. D. Decani eleemosynam collectam transmittere velint procuratori seminarii archidioecesiani R. D. Vitoldo Szyksznel (Wilno. Mostowa 12).

11. IX. 1926.

† *Casimirus*
Epis. Vic. Gen.

Excellentissime Domine,

Praesentibus litteris constituimus Excellentiam Tuam Reverendissimam Vicarium Nostrum Generalem etiam ad omnia negotia, quae specialem mandatum requirunt.

Excellentiae Tuae
addictissimus

(—) † *Romualdus*

Episcopus-Metropolita Vilmensis.

Vilnae, die 10 Septembris 1926.

Nr. 3529.

Excellentissimo Domino

D-no *Casimiro Michakiewicz,*

Episcopo Auxiliari Vilmensi.

Święto Pana Naszego Jezusa Chrystusa Króla.

Encyklika *Quas primas* z dnia 11 grudnia 1925 roku Ojciec św. Pius XI ustanowił święto P. N. Jezusa Chrystusa Króla i nakazał obchodzić je w ostatnią niedzielę października. W roku bieżącym to święto przypada dnia 31 października.

Ordynarjat poleca aby Suma i Nieszpory tego dnia były odprawiane z wystawieniem Najświętszego Sakramentu w monstrancji; podczas Sumy ma być wygłoszone kazanie o Chrystusie Królu na podstawie powyższej encykliki (Kurenda Nr. 2 z r. b.) a po Sumie należy odczytać litanję do Serca Pana Jezusa oraz akt poświęcenia całego rodu ludzkiego Najświętszemu Sercu Jezusowemu (Kurenda Nr. 11 z r. 1925).

W rubryce należy uczynić następującą zmianę:

Die 30 octobris Sabb. Vesp. de seq. com. Dom. Compl. Dom.

Die 31 octobris A. Dom. XXIII pt. Pent. et I nov. Festum Domini N. Iesu Christi Regis, dx I cl. sine oct. Off. propr. 9 l. et com. Dom. Mis. pr. Gl. 2-da or. Dom. Cr. Praef. pr. UED. Vesp. de seq. com. praec. et Dom.

Gdyby kto nie posiadał oficjum, odmówi niedzielne.

Wilno, dnia 22-IX. 1926 roku.

(—) Kazimierz, Bp.
Wik. Gen.

Rozporządzenia prawno-państwowe.

Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o aktach (metrykach) urodzenia dzieci nieznanvch rodziców na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

Art. 1. Osoba, znajdujaca dziecko nieznanvch rodziców, jak również osoba, majaca takie dziecko w swojej pieczy, winna w ciągu jednego miesiąca od daty znalezienia dziecka, lub objęcia nad niem pieczy zawiadomić o tem władze administracyjną I instancji miejsca pobytu dziecka.

Art. 2. Władza administracyjna, powziawszy wiadomość o dziecku nieznanvch rodziców, wyświetli niezwłocznie okoliczności znalezienia jego lub przyjęcia w pieczę, orzeknie, do jakiego wyznania dziecko ma należeć, z jednoczesnem wyborem dlań imienia, jeśli dziecko go jeszcze nie posiada.

Dziecko nieznanvch rodziców zalicza się do tego wyznania religijnego do jakiego można przypuszczać, że dziecko należy, lub należeli jego rodzice. Jeżeli z oznak zewnętrznych, zeznań dziecka lub innych okoliczności ustalić nie można, do jakiego wyznania dziecko należy, takie dziecko zalicza się do wyznania rzymsko-katolickiego.

Od orzeczenia władzy administracyjnej w sprawie przynależności wyznaniowej służy osobie, majacej dziecko w swej pieczy, w terminie jednomyślicznym odwołanie do wyższej instancji.

Art. 3. Władza administracyjna I instancji po ostatecznem rozstrzygnięciu sprawy przynależności wyznaniowej i zawiadomieniu o tem odnośnej władzy duchownej zwróci się do właściwej władzy o nadanie nazwiska dziecku nieznanvch rodziców. Władzą nadajaca nazwisko ogłosi w Mo-

nitorze Polskim okoliczności znalezienia dziecka i przyjęcia w pieczę, tudzież płeć, domniemany wiek dziecka i brzmienie nadanego mu nazwiska. Nadanie nazwiska należy do Ministra Spraw Wewnętrznych, który może uprawnienie to przekazać władzy administracyjnej II instancji.

Art. 4. Władza administracyjna I instancji, otrzymawszy wiadomość o nądaniu nazwiska dziecku, zwraca się do urzędnika stanu cywilnego lub prowadzącego księgi metryczne tego wyznania, do którego dziecko zaliczono, celem spisania aktu (metryki) urodzenia. Akt (metryka) urodzenia winien być spisany według przepisów o tych aktach, z okazaniem dziecka, powołaniem się na orzeczenie władzy administracyjnej, w obecności osoby, która dziecko znalazła, lub osoby albo przedstawiciela instytucji, mającej dziecko w swojej pieczy, z wymienieniem w akcie (metryce) domniemanego wieku oraz z zaznaczeniem, że dziecko pochodzi od nieznanych rodziców. Urzędnik stanu cywilnego lub prowadzący księgi metryczne przesyła odpis tego aktu do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które obowiązane jest prowadzić rejestr dzieci nieznanych rodziców.

Art. 5. Sporządzenie aktu (metryki) urodzenia dziecka nieznanych rodziców sposobem, w tej ustawie wskazanym, nie będzie stało na przeszkodzie dochodzeniu istotnego pochodzenia dziecka i ustalenie jego stanu cywilnego, wyznania i nazwiska w drodze sądowej przez osoby interesowane.

Art. 6. Koszty połączone z wykonaniem czynności, wskazanych przez ustawę niniejszą, ponosi Skarb Państwa, a wszelkie pisma i podania w tym przedmiocie wolne są od opłat skarbowych i komunalnych.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na obszarze b. zaboru rosyjskiego. Ma ona zastosowanie i do wcześniejszych przypadków, jeśli nie spisano jeszcze aktu urodzenia lub też nie wyjednano nadania nazwiska, przyczem termin dla zawiadomienia, przewidziany w art. 1, przedłuża się do 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

Jednocześnie uchyla się przepisy, dotychczas obowiązujące w tym przedmiocie na obszarze b. zaboru rosyjskiego, a w szczególności art. 104 Kod. Cyw. Król. Pol. z r. 1825.

Art. 8. Osoby, winne niezawiadomienia władzy o znalezieniu lub przyjęciu w pieczę dziecka nieznanych rodziców w terminie, wskazanym w art. 1 i 7, ulegają karze, określonej w art. 424 kodeksu karnego.

Art. 9. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrom: Spraw Wiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

(—) *I. Mościcki*

Prezydent Rzeczypospolitej.

(—) *W. Makowski*

Minister Sprawiedliwości.

(—) *K. Bartel*

Prezes Rady Ministrów.

(—) *Młodzianowski*

Min. Spraw Wewnętrznych.

O k ó l n i k

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 kwietnia 1926 r. w sprawie postępowania władz szkolnych przy mianowaniu nauczycieli religji katolickiej.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła rzymsko-katolickiego (Dz. U. Rz. Nr. 47 poz. 324) zarządzam co następuje:

Jeżeli w publicznej szkole powszechnej zawakuje posada nauczyciela religji katolickiej wówczas Inspektor Szkolny zwraca się do właściwego Biskupa Diecezjalnego z prośbą o wyznaczenie kandydata na wakujące stanowisko. W wypadkach, gdy stanowisko nauczyciela religji katolickiej wakuje w szkole państwowej o poziomie szkół średnich, o wyznaczenie kandydata na nauczyciela religji zwraca się do Biskupa Diecezjalnego Kuratorjum.

Po wyznaczeniu przez Biskupa Diecezjalnego kandydata, wymienione wyżej władze szkolne, o ile nie są uprawnione do mianowania nauczycieli religji, przesyłają pismo Biskupa, władzy uprawnionej do mianowania, dołączając akta sprawy i przedstawiają ze swej strony odpowiedni wniosek, kierując się przytem przepisami, obowiązującymi przy mianowaniu nauczycieli.

Władza uprawniona do mianowania nauczycieli religji mianuje wskazanego przez Biskupa kandydata nauczycielem religji, wydaje zamianowanemu nauczycielowi dekret nominacyjny i jednocześnie przesyła odpis dekretu nominacyjnego właściwemu Biskupowi Diecezjalnemu do wiadomości.

Jeżeli władza uprawniona do mianowania nie uważa za właściwe mianować nauczycielem religji katolickiej kandydata wskazanego przez Biskupa Diecezjalnego, wówczas zwraca się do Biskupa o wskazanie innego kandydata.

Postanowienia niniejszego okólnika obowiązują od dnia ogłoszenia. Z dniem tym tracą moc obowiązujące dotychczas przepisy w niniejszej sprawie.

(—) *St. Grabski*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

**MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
— i —
OŚWIECENIA PUBLICZNEGO**

Warszawa, dn. 24-IV. 1916 roku.

L. O. Prez. 3284/26

**Przewielebnemu Biuru Episko-
patu Polskiego**

w Warszawie

ul. Mokotowska 14.

do wiadomości.

(—) *St. Grabski*
Minister.

Zgodność z oryginałem Biuro Episkopatu stwierdza.

Warszawa, dnia 3 września 1926 r.

Ks. Ludwik Borkowski
Kierownik Biura Episkopatu Polskiego,
Prałat Kapituły Mohylowskiej.

**WILEŃSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI**

WYDZIAŁ PREZYDJALNY

Wilno, dn. 19-VIII. 1926 r.

L. 1983/I.

O d p i s

Do wszystkich Panów Starostów,
P. Komisarza Rządu na m. Wilno i P.
Kierownika Ekspozytury Starostwa Wi-
lejskiego w Mołodecznie.

Powołując się na pismo moje L. dz. 1982/I z dnia 19-VIII. r. b. za-
rządzam by w sprawach zasadniczych, wynikających z odpowiednich prze-
pisów Konkordatu, nie zwracali się Panowie Starostowie bezpośrednio do
duchowieństwa parafjalnego, lecz za pośrednictwem mojem do Kurji Met-
ropolitalnej, a to w celu otrzymania miarodajnego i skontrolowanego ma-
terjału względnie informacji i uniknięcia rozbieżności w ustosunkowywa-
niu się księży proboszczów do zarządzeń, względnie próśb Panów Staro-
stów, wchodzących w zakres urzędowych czynności Panów.

Jedynie w sprawach informacyjnych drugorzędnych, nie wymagają-
cych jednolitych zarządzeń władz duchownych, mogą Panowie bezpośred-
nio komunikować się z duchowieństwem parafjalnem.

(—) *Wł. Raczkiewicz*
Wojewoda.

WIKARJUSZ KAPITULNY
P O Z N A Ń S K I

Poznań, dnia 25-VIII. 1926 r.

L. dz. 2314/26.0.

Rektorat Polskiej Misji Katolickiej we Francji doniósł, że są do dyspozycji dla seminarzystów dwie bursy w Institut Catholique pod warunkiem, że po wyświęceniu i ukończeniu studjów obowiązują się do pozostania w pracy duszpasterskiej nad Polakami we Francji przez odpowiedni przeciąg czasu.

Dnia 15 sierpnia w uroczystość Wniebowzięcia Najśw. Marji Panny, Polska Prowincja zakonna Towarzystwa Jezusowego podzieloną została na dwie odrębne i samoistne prowincje.

Z południowej części prowincji obejmującej Metropolię Krakowską i Lwowską, utworzoną została prowincja Małopolska (Poloniae Minoris) i jej Prowincjałem z siedzibą w Krakowie, Mały Rynek 8, został mianowany dotychczasowy Wiceprowincjał O. Władysław Jankiewicz.

Z północnej części prowincji obejmującej Metropolię Gnieźnieńsko-Poznańską, Warszawską i Wileńską, utworzoną została prowincja Wielkopolsko-Mazowiecka (Poloniae Maioris et Mazoviae) a Prowincjałem jej z siedzibą w Warszawie, ul. Świętojańska 12, został mianowany O. Józef Sawicki.

Teologia w Lublinie, filozofja i pisarstwo w Krakowie pozostają nadal wspólne dla obydwóch prowincyj.

Misje Rumuńska i w Rodezji Północnej, zostały przydzielone Prowincji Małopolskiej, Misja zaś wschodnia Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej.

Do

Kurji Arcybiskupiej

w Wilnie.

Zarząd Komitetu Wojewódzkiego Wileńskiego Ligi Obrony Powietrznej Państwa przystępując w myśl rozporządzenia Zarządu Głównego Ligi do organizacji „Tygodnia Lotniczego” w Województwie Wileńskim, który się odbędzie od 10 — 17 października i ma na celu zebranie jaknajwiększych funduszy na rozbudowę polskiej floty powietrznej, zwraca się z gorącą prośbą o łaskawe poparcie całokształtu zamierzonej akcji przez:

1. Zarządzenia odprawienia w Wilnie w niedzielę 10-X. w Katedrze uroczystego nabożeństwa za pomyślność działalności Ligi.

2. Zezwolenie odprawienia w niejścowościach, gdzie zawiązane będą Komitety „Tygodnia“ uroczystych nabożeństw, które „Tydzień Lotniczy“ ma być rozpoczęty. Bardzo byłoby pożądane wygłoszenie podczas nabożeństwa okolicznościowego, patriotycznego kazania.

3. Zezwolenie i polecenie duchowieństwu Diecezji Wileńskiej zbierania dobrowolnych ofiar na cele lotnictwa,

Ewentualnie zebrane ofiary należy wpłacać do miejscowych Komitetów i Kół Ligi, lub odsyłać wprost do Sekretarjatu Komitetu Wojewódzkiego Wileńskiego (Wilno, ul. Wielka 34).

4. Zlecenie temuż duchowieństwu, zajmującemu kierownicze stanowisko, przyjęcia czynnego udziału w Komitetach Organizacyjnych Tygodnia Lotniczego na prowincji i uświadamiania wiernych o konieczności i potrzebie stworzenia silnej floty powietrznej Polski (Oдноśne materiały propagandowe zostaną dostarczone).

Polecając łaskawej opiece Waszej Ekscelencji zamierzoną przez nas akcję, prosimy o przyjęcie wyrazów najwyższego szacunku i poważania.

Dyr. Br. Wincz

w/z Prezesa Zarządu.

A. Borowska

w/z Sekretarza Komitetu

J. E. Metropolita gorąco zaleca PW. Duchowieństwu współdziałanie w organizowaniu „Tygodnia Lotniczego“.

Na mocy rozporządzenia Ordynarjatu został powołany do życia Sekretarjat, mający na celu organizację kolportażu pism i książek katolickich. Jako kierownik Sekretarjatu został wyznaczony ks. Wiktor Kochański. Biorąc pod uwagę pierwszorzędne znaczenie w obecnych czasach książek i czasopism, jako czynnika apostołstwa idei katolickiej, Ordynarjat poleca i prosi PPWW. Duchowieństwo Archidiecezji Wileńskiej o nawiązanie ścisłego kontaktu z wyżej pomienionym Sekretarjatem, który ma obowiązek udzielania wszelkich informacji w sprawie organizacji bibliotek, czytelni i kiosków przy parafjach. Sekretarjat jest czynny codziennie od godziny 10—12 i od 2—4 po południu i mieści się w Wilnie przy ul. Dominikańskiej Nr. 4 m. 7.

Ordynarjat poleca PPWWXX. Proboszczom zdobyć informacje drogą ogłoszenia z ambony o miejscu urodzenia i chrztu Leona Potopa, także o miejscu zamieszkania jego rodziny i wiadomości te przesłać do Kurji w czasie najbliższym, powołując się na Nr. 3579 z dn. 20. IX. 1926 r.

Poleca się PPWWXX. Proboszczom na prowincji na zakrystjana p. Kazimierz Pożogin-Ostroszkiewicz, zam. w Wilnie przy ul. Nowo-Oszmiańskiej 10 (m. A. Iwanowskiego).

Ubiega się o posadę organisty p. Waclaw Chrzanowski, człowiek w starszym wieku, mający dzieci do kształcenia w gimnazjum. Godny polecenia. Adres: Hrubieszów, woj. Lubelskie, organista.

Organizujący odczyty o św. Franciszku z Assyżu mogą czerpać obfity materiał z numeru wrześniowego „Przewodnika Społecznego”. Poznań, Podgórna 12. Konto w P. K. O. Poznań. 202932.

Wyszła „Geografja Gospodarcza”, w której dyr. państw. szk. handlowej w Zgierzu, J. S. Cezak, podaje dużo materiału do zrozumienia zagadnień życia gospodarczego. Cena 4,40 zł. Nabyć można u autora (Zgierz, Szkoła handlowa) lub w księgarniach.

Ukazał się w druku Organizator bractw różańcowych N.M.P. w Polsce. Wydał Ks. Ignacy Krajewski, Komisarz Ordynariatu Płockiego dla bractw różańcowych. Płock. 1926.

Aby dopomóc św. Teresie od Dzieciątka Jezus do spełnienia obietnicy że „z nieba dobrze czynić będzie na ziemi”, aby ją dać lepiej poznać naszemu społeczeństwu, sprowadziliśmy z Lisieux większą ilość obrazów, obrazków, medalików i innych przedmiotów odnoszących się do czci św. Teresy które po cenach niskich jesteśmy gotowe wysyłać na zamówienie Czcigodnemu Duchowieństwu. i wszystkim czcicielom „Małej Świętej”.

Mamy także na składzie książeczkę: Nabożeństwo do św. Teresy od Dz. Jezus i inne broszurki własnego nakładu.

S. S. Karmelitanki bosc,
Przemyśl, Małopolska.

N O M I N A C J E.

Ks. Akrejc Mieczyslaw, proboszcz mosarski, przeniesiony na proboszcza do Knyszyna. 16. IX. 1926 r. Nr. 3243.

Ks. Czerniawski Józef, mianowany prefektem Seminarjum Nauczycielskiego męskiego w Grodnie. 3. IX, 1926 Nr. 3460.

Ks. Glakowski Stanislaw, naznaczony na proboszcza do Downar 13. IX. 1926. Nr. 2936.

Ks. Jaśkiewicz Jan, Notariusz Kurji Metropolitalnej mianowany proboszczem w Miorach. 18. VI. 1926. Nr. 2368.

Ks. Klimm Stanislaw, proboszcz knyszynski przeniesiony na proboszcza do Mosarza. 16. IX. 1926. Nr. 3243.

Ks. Kucharski Jan, zwolniony ze stanowiska proboszcza w Downarach. 13. IX. 1926. Nr. 2936.

Ks. Łopatto Mieczysław,znaczony na prefekta szkół P. M. Szkolnej w Grodnie. 21. IX. 1926, Nr. 3700.

Ks. Maciejewicz Stanisław, K. H. senator, mianowany wizytatorem nauki religij w Archidiecezji Wileńskiej. 23. IX. 26. Nr. 3740.

Ks. Miłkowski Zygmunt, proboszcz dereczyński przeniesiony na proboszcza do Szarkowszczyzny. 17. IX. 1926. Nr. 3635.

Ks. Poczobut-Odlanicki Jerzy, wikariusz ludzkiznaczony na proboszcza do Dereczyna. 17. IX. 1926. Nr. 3636.

Ks. Syczewski Aleksander, mianowany prefektem Seminarjum Nauczycielskiego w Trokach. 3. IX. 1926. Nr. 3459.

Ks. Woźny Józef, wikariusz podbrzeski przeniesiony na wikariusza do Głębokiego. 11. IX. 1926. Nr. 3406.

Ks. Kusta Józef, zmarł dnia 26 sierpnia 1926.

r. in. p.

Z KURJI METROPOLITALNEJ WILEŃSKIEJ.

Wilno, dn. 28 września 1926 r., № 3810.

X. LUCJAN CHALECKI,
Kanclerz Kurji.
